

Regionale Handreiking Versterken Weerbaarheid Bedrijfsleven

Ondernemend in crisistijd

Inleiding

Deze handreiking is voor gemeenten en ondernemers die samen willen bouwen aan een weerbaar bedrijfsleven in Noord-Brabant. In een tijd waarin verstoringen van energievoorziening, digitale systemen, logistieke ketens of extreem weer steeds vaker voorkomen, is voorbereiding geen luxe meer, maar noodzaak.

De realiteit is dat hulp van de overheid in crisissituaties niet altijd direct beschikbaar is. Dat betekent dat ondernemers zelf aan zet zijn: inzicht krijgen in kwetsbaarheden, afspraken maken en praktische maatregelen treffen. Tegelijkertijd hebben gemeenten een belangrijke rol in het verbinden van partijen en het agenderen van weerbaarheid.

Weerbaarheid is daarmee een gedeelde verantwoordelijkheid. Samen werken we aan een sterke, veerkrachtige economie.

Deze handreiking biedt praktische bouwstenen om:

- het gesprek te voeren over zelf- en samenredzaamheid;
- risico's en afhankelijkheden beter in beeld te krijgen;
- concrete stappen te zetten om voorbereid te zijn op verstoringen.

Geen ingewikkelde plannen, maar gerichte acties die direct verschil maken.

De handreiking sluit aan op de handreiking 'Ondernemen is vooruitdenken' van VNO-NCW en MKB-Nederland (2026) en bouwt hierop voort. Waar de handreiking van VNO-NCW en MKB-Nederland zich vooral richt op handvatten voor individuele ondernemers, legt deze handreiking extra nadruk op de rol van samenwerking en de regionale praktijk.

Wat bedoelen we met weerbaarheid?

Weerbaarheid betekent dat je als ondernemer voorbereid bent op situaties waarin je bedrijfsvoering onder druk komt te staan, zoals een crisis of langdurige verstoring. Het gaat erom dat je in staat bent om je bedrijf zo lang mogelijk draaiende te houden, ook wanneer ondersteuning van buitenaf niet direct beschikbaar is.

Weerbaarheid begint met vooruitdenken. Dat betekent dat je inzicht hebt in wat essentieel is voor jouw bedrijf:

- Welke processen mogen echt niet stilvallen?
- Van welke mensen, systemen en leveranciers ben je afhankelijk?
- Waar ben je kwetsbaar als iets wegvalt?
- Welke maatregelen kun je nu al nemen om risico's te beperken?

Vervolgens gaat het om handelen. Dat betekent dat je maatregelen neemt om deze cruciale onderdelen te beschermen en voorbereid bent op verstoringen. Denk aan het maken van afspraken, het treffen van praktische voorzieningen of het uitwerken van een eenvoudig plan voor noodsituaties. Dit hoeft niet ingewikkeld te zijn: kleine, gerichte stappen kunnen al een groot verschil maken. Er is geen verplicht kader dat precies voorschrijft hoe je dit moet doen, maar het is wel verstandig om hier verantwoordelijkheid in te nemen.

Naast je eigen bedrijf speelt ook de omgeving een rol. Veel bedrijven zijn met elkaar verbonden en afhankelijk van dezelfde voorzieningen. Door samen te werken met andere ondernemers, de gemeente, parkmanagement en andere betrokken partners kun je sterker staan dan alleen.

Weerbaarheid gaat dus niet alleen over jouw bedrijf, maar ook over omzien naar de omgeving en het netwerk waar je onderdeel van bent.

Regionale Handreiking Versterken Weerbaarheid Bedrijfsleven

Een basis om te groeien

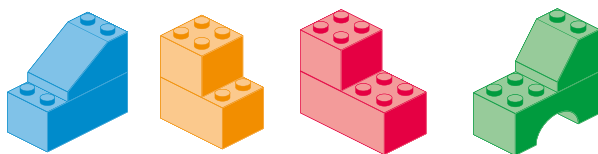
Leeswijzer

Deze handreiking is modulair opgebouwd. Je kunt onderdelen los van elkaar gebruiken en instappen waar dat past bij jouw rol of situatie.

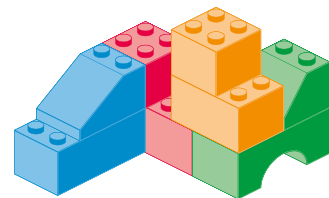
Na de inleiding volgt een aantal bouwstenen met praktische handvatten om samen te werken aan weerbaarheid: van het benutten van bestaande netwerken, het voeren van het gesprek, tot het vertalen van inzichten naar actie en het duurzaam borgen daarvan.

De handreiking bevat verder voorbeelden van regionale en lokale netwerken om het onderwerp weerbaarheid bespreekbaar te maken. Daarna staat beschreven hoe gemeenten, in afstemming met hun veiligheidsregio, ondersteuning kunnen krijgen. Tot slot is er een praktische weerbaarheidschecklist voor ondernemers opgenomen. Samen bieden deze onderdelen een basis om stap voor stap te werken aan een weerbaarder bedrijfsleven.

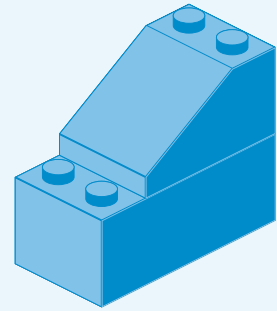
Bouwstenen

Basis om te groeien

Verkennen en verbinden met bestaande netwerken

Binnen elke gemeente bestaan verschillende ondernemersnetwerken. In deze netwerken wordt samengewerkt, kennis gedeeld en gesproken over thema's die belangrijk zijn voor de bedrijfsvoering. Dit maakt ze tot een logische plek om het onderwerp weerbaarheid bespreekbaar te maken.

Door aansluiting te zoeken bij bestaande overleggen, voorkom je dat ondernemers extra tijd moeten vrijmaken voor nieuwe overleggen. Tegelijkertijd maak je gebruik van bestaande relaties en vertrouwen: een mooi vertrekpunt richting toekomstige samenwerking op het thema weerbaarheid.

Wat kun je als ondernemer doen?

Als ondernemer kun je zelf een belangrijke bijdrage leveren door actief deel te nemen aan netwerken in jouw omgeving.

- Neem deel aan bijeenkomsten en gesprekken.
- Breng onderwerpen rondom bedrijfscontinuïteit in.
- Deel ervaringen en leer van anderen.
- Verken samen waar samenwerking mogelijk is. Betrek hierin je collega-ondernemers en/of netwerk.
- Deel met elkaar waarbij je ondersteuning nodig verwacht te hebben en/of wat je een ander kunt bieden.

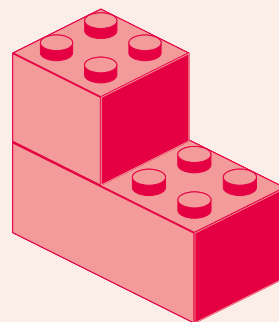
Wat kun je als gemeente doen?

- Betrek collega's en partners die in verbinding staan met ondernemers bij de weerbaarheidsopgave. Denk daarbij aan beleidsadviseurs economische zaken, bedrijfscontactfunctionarissen en parkmanagers.
- Breng bestaande netwerken en sleutelfiguren in kaart (voorbeelden vind je bij Voorbeelden van netwerken uit de regio).
- Verbind en sluit aan bij bestaande bijeenkomsten.
- Gebruik herkenbare thema's (zoals bedrijfscontinuïteit) als uitgangspunt.
- Zorg voor een herkenbaar en eenduidig aanspreekpunt richting bedrijven, waar vragen over weerbaarheid en bedrijfscontinuïteit mee besproken kan worden.
- Verken mogelijkheden om ondernemers met elkaar en andere partners te verbinden waarmee vragen over weerbaarheid en bedrijfscontinuïteit besproken kunnen worden.

Praktische tips

- Start met netwerken die al actief zijn.
- Houd het gesprek praktisch en herkenbaar.
- Investeer in duurzame relaties voor toekomstige samenwerkingen.

Ontmoeten en samen in gesprek

Weerbaarheid is een gezamenlijke opgave, waarbij ondernemers en gemeenten elkaar waar nodig kunnen versterken.

Door hier open met elkaar over in gesprek te gaan, ontstaat een gezamenlijk beeld van wat nodig is om het bedrijf draaiende te houden in situaties waarin dat minder vanzelfsprekend is. Denk daarbij aan langdurige stroomuitval, uitval van digitale systemen of verstoringen in de toeleveringsketen.

Wat kun je als ondernemer doen?

- Denk na over jouw bedrijfsvoering: wat is voor jouw bedrijf essentieel om te blijven draaien?
- Deel waar jij je zorgen over maakt, bijvoorbeeld netcongestie.
- Breng ervaringen in vanuit eerdere verstoringen of incidenten. Leer met elkaar: wat werkte wel en wat niet?
- Denk mee over oplossingen. Niet alleen voor jezelf, maar ook wat je collega-ondernemers kunt bieden.

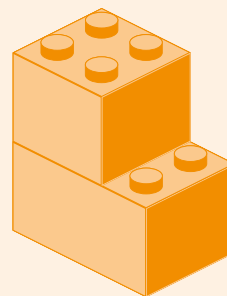
Wat kun je als gemeente doen?

- Organiseer of faciliteer ontmoetingen op plekken waar ondernemers al samenkomen.
- Zorg voor een open setting waarin iedereen zich vrij voelt om ervaringen te delen.
- Wees duidelijk over je eigen rol: wat kan een ondernemer wel én niet verwachten van de gemeente?
- Breng herkenbare en realistische scenario's in om het gesprek te concretiseren.
- Verbind ondernemers(collectieven) met relevante partners, zoals de veiligheidsregio of brancheorganisaties als daar behoefte aan is.
- Stimuleer vervolgacties in gesprekken, zonder de verantwoordelijkheid over te nemen.

Praktische tips

- Maak gebruik van (gespreks)tools. Deze vind je onder Ondersteuning – Voor gemeenten.
- Laat ondernemers zelf aan het woord. Een praktijkverhaal spreekt meer aan dan een presentatie.
- Blijf niet hangen op een abstract niveau, maar maak het concreet: “wat betekent dit voor jouw bedrijfscontinuïteit?”
- Maak een gespreksverslag en deel dit met iedereen, zodat ook ondernemers die niet aanwezig waren de informatie tot zich kunnen nemen.

Van gesprek naar actie

Gesprekken zonder actie beperken zich tot bewustwording, terwijl het nemen van kleine, gerichte stappen het verschil kan maken wanneer een langdurige verstoring zich voordoet.

Het kan als ondernemer lastig te bepalen zijn waar te beginnen. Het onderwerp kan groot en abstract aanvoelen en de dagelijkse bedrijfsvoering vraagt al veel. Daarom is het belangrijk om de uitvoer praktisch te houden. Door inzichten uit gesprekken te vertalen naar concrete acties, ontstaat stap voor stap een beter voorbereid bedrijf én een sterker netwerk van ondernemers. De gemeente kan hierbij helpen door richting te geven en te faciliteren, maar de ondernemer blijft eigenaar.

Wat kun je als ondernemer doen?

Als ondernemer ben jij degene die uiteindelijk stappen zet binnen je eigen bedrijf:

- Breng in kaart welke onderdelen van je bedrijfsvoering cruciaal zijn (zoals energie, IT, personeel en leveranciers).
- Bepaal welke verstoringen jouw bedrijf het hardst raken.
- Denk na wat nodig is om (tijdelijk) door te kunnen draaien.
- Zet eerste, haalbare stappen, zoals:
 - Het maken van een noodcontactlijst.
 - Vastleggen van alternatieve werkwijzen tijdens verstoringen.
 - Nadenken over bereikbaarheid bij uitval van voorzieningen. Hoe maak je contact wanneer reguliere communicatievoorzieningen niet werken?
 - Vul de praktische [weerbaarheidschecklist](#) in
 - Werk samen aan een duidelijk [draaiboek](#) voor jouw bedrijf, zodat je precies weet wat er nodig is om in nood min. 72 uur operationeel te blijven.
 - Overweeg de implementatie van [ISO 22301](#) binnen de onderneming

Wat kun je als gemeente doen?

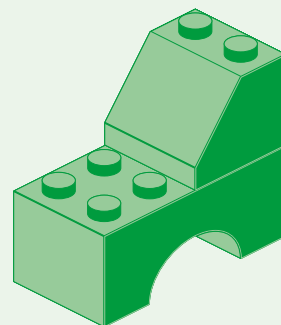
- Help ondernemers om van inzicht naar actie te komen door stappen concreet en behapbaar te maken.
- Breng bestaande hulpmiddelen onder de aandacht (bijv. Denk Vooruit voor ondernemers, MKB-Nederland/VNO-NCW handreiking).
- Stimuleer gesprekken over ketenafhankelijkheid en gedeelde risico's.
- Verbind ondernemers met experts, partners of andere ondernemers die al stappen hebben gezet en inspiratie bieden.
- Maak (lokale) voorbeelden zichtbaar: wie doet al wat?

Praktische tips

- Begin met één scenario en werk dat uit.
- Houd acties praktisch en haalbaar.
- Leg afspraken vast.

Bouwsteen

Initiatieven duurzaam borgen

Het versterken van weerbaarheid is geen eenmalige actie of project met een einddatum. Bedrijven veranderen, netwerken verschuiven en risico's ontwikkelen zich na verloop van tijd. Wat vandaag voldoende is, kan morgen achterhaald zijn. Juist daarom is het belangrijk om het onderwerp weerbaarheid aandacht te blijven geven.

Het borgen van afspraken en inzichten zorgt voor het behouden van kennis en samenwerkingen. Door het thema structureel onderdeel te maken van bestaande overleggen en routines, blijft het onderwerp levend zonder dat dit extra druk legt op ondernemers of gemeenten.

Door af en toe stil te staan bij wat goed werkt en wat beter kan, blijft het netwerk sterk en voorbereid.

Wat kun je als ondernemer doen?

Als ondernemer heb je zelf invloed op hoe structureel aandacht wordt besteed aan weerbaarheid binnen je bedrijf en netwerk.

- Houd het onderwerp weerbaarheid periodiek op de agenda binnen je onderneming en binnen het ondernemersnetwerk.
- Actualiseer afspraken, plannen en contactgegevens wanneer omstandigheden veranderen. Werk hierin samen met de gemeente en collega-ondernemers.
- Blijf alert op nieuwe risico's, zoals veranderingen in de energievoorziening, digitalisering of ketens.
- Moedig omliggende ondernemers ook aan actie te ondernemen. Zo ben je samen beter voorbereid.

Wat kun je als gemeente doen?

De gemeente kan het onderwerp structureel te blijven agenderen en te faciliteren:

- Zorg voor structurele aansluiting binnen ondernemersnetwerken om het thema levend te houden en actualiteiten te kunnen delen.
- Faciliteer kennisdeling en uitwisseling tussen ondernemers.
- Blijf zichtbaar en benaderbaar, ook wanneer er geen acute aanleiding is.
- Stimuleer het formeel maken van afspraken met ondernemers(netwerken).
- Ga in gesprek met KVO en PVO om het thema structureel te agenderen bij bedrijven.

Inspiratie

Voorbeelden uit de regio

Waar kun je aanhaken?

Je hoeft netwerken niet opnieuw op te bouwen. In veel gemeenten en regio's bestaan al structuren waarbij je kunt aansluiten als ondernemer of gemeente.

Lokaal

- Economisch overleg tussen ondernemers en gemeenten.
- Veiligheidskeurmerken op bedrijfsterreinen en winkelgebieden, zoals bv. Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO).
- Lokale ondernemersverenigingen.
- Parkmanagement dat binnen de gemeente actief is.

Regionaal

- Brancheorganisaties (bv. Agrifirm, Platform Zelfstandige Ondernemers, EVOfenedex, Transport en Logistiek Nederland, LTO, HISWA-RECRON, Techniek Nederland).
- Netwerken zoals VNO-NCW en MKB-Nederland.
- Platform Veilig Ondernemen (PVO).

Ondersteuning

Voor gemeenten

Veiligheidsregio's beschikken over een breed netwerk van specialisten met kennis van uiteenlopende thema's die van grote waarde kunnen zijn in gesprekken met inwoners, zoals brandveiligheid, stroomuitval, uitval van drinkwater en de continuïteit van hulpverlening.

Daarnaast kunnen veiligheidsregio's actief meedenken én meewerken aan manieren om kennis en vaardigheden over deze onderwerpen te versterken, bijvoorbeeld door het organiseren van fysieke oefeningen, tabletop scenario's en andere vormen van praktische voorbereiding. We raden drie werkvormen aan, die hieronder kort staan beschreven. Overleg met jouw veiligheidsregio wat de mogelijkheden zijn om ondersteuning te krijgen bij de weerbaarheidsopgave.

Werkvorm 1: De Risico-Tafel

Een methode om het gesprek te voeren over risico's en weerbaarheid. Op basis van vijf vragen gaan we met elkaar de dialoog aan. 1. Wat doet dit risico met jou? 2. Wat heb je hiervoor geregeld? 3. Wat mist nog? 4. Wat voor hulp of ondersteuning heb je nodig? 5. Op welke wijze ben je bereid capaciteit voor algemeen nut te delen? Feitelijk toets je voor jezelf of je voorbereid bent, hoe jouw onderneming verbonden is met de omgeving én wat je als ondernemers nog te doen hebt.

Werkvorm 2: Presentaties

Een methode om een groep aanwezigen bewust te maken, te informeren en inzicht te geven over mogelijke vervolgstappen om de weerbaarheid (gezamenlijk) te versterken. Geef hierin bv een ervaringsdeskundige (ondernemer uit de regio) de ruimte zijn of haar verhaal te vertellen en/of reflecteer hierop met een specialist.

Werkvorm 3: Testen in de Praktijk

Een methode waarbij ondernemers, al dan niet geografisch verbonden, kunnen testen of de gemaakte afspraken en bijbehorende voorzieningen voldoende aansluiten bij de gewenste weerbaarheid.

Ondersteuning

Voor ondernemers

Veiligheidsregio's denken actief na over concrete manieren om ondernemers te ondersteunen bij het versterken van hun weerbaarheid en het waarborgen van de continuïteit van hun bedrijf. Het doel hierbij is om ondernemers te helpen bij het zetten van haalbare en praktische stappen, zonder het onnodig ingewikkeld te maken. Overleg met jouw gemeente wat andere mogelijkheden zijn om ondersteuning te krijgen bij de weerbaarheidsopgave.

Weerbaarheidschecklist

Om dit te ondersteunen is een [weerbaarheidschecklist voor ondernemers](#) ontwikkeld. Deze checklist helpt je om inzicht te krijgen in de belangrijkste onderdelen van jouw bedrijfsvoering en om stap voor stap te verkennen hoe je voorbereid bent op verstoringen. Overleg met jouw gemeente wat andere mogelijkheden zijn om ondersteuning te krijgen bij de weerbaarheidsopgave.

Draaiboek (Denk Vooruit)

Om ondernemers te ondersteunen, heeft de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) een [draaiboek](#) ontwikkeld. Hiermee kun je de belangrijkste stappen, rollen en afspraken concreet uitwerken, zodat je in een noodsituatie direct kunt handelen. Zo leg je vast wat er nodig is om jouw bedrijf minimaal 72 uur draaiende te houden in een noodsituatie.

Direct naar de
**Weerbaarheidschecklist
voor ondernemers**

Direct naar het
Draaiboek van NCTV

Regionale Handreiking Versterken Weerbaarheid Bedrijfsleven

Bronnen

5 Basisprincipes van Digitale Weerbaarheid (NCSC, 2025)

<https://www.digitaleoverheid.nl/nieuws/ncsc-geeft-5-basisprincipes-van-digitale-weerbaarheid/>

Bedrijfscontinuïteitsplan: blijf overeind na een ramp (KVK, 2025)

<https://www.kvk.nl/veilig-zakendoen/goed-voorbereid-op-een-calamiteit/>

Bescherm wat je Sterk Maakt (EZK, 2025)

<https://www.maakjebedrijfweerbaar.nl/>

Denk vooruit voor ondernemers en organisaties (NCTV, 2025)

<https://www.denkvooruit.nl/bereid-je-voor/voor-ondernemers-en-organisaties/aan-de-slag-met-je-draaiboek>

Gedragsonderzoek weerbaarheid ondernemers (Behavior Change Group, 2025)

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2026/01/21/gedragsonderzoek-weerbaarheid-van-ondernemers-2025>

Handreiking Weerbaarheid 'ondernemen is vooruitdenken' (VNO NCW & MKB-Nederland, 2026)

https://www.vno-ncw.nl/documenten/handreiking-weerbaarheid-ondernemen-is-vooruitdenken?gad_source=1&gad

Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau (VNG, 2025)

<https://vng.nl/publicaties/vng-handreiking-weerbaarheid-en-veerkracht-op-lokaal-niveau>

Regionale Handreiking Versterken Weerbaarheid Bedrijfsleven

Colofon en contactinformatie

De handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met vertegenwoordiging van gemeenten, het bedrijfsleven, veiligheidsregio's en diverse partners die in directe verbinding staan met ondernemers.

Contact

Heb je vragen, suggesties of wil je bijdragen aan de doorontwikkeling van deze handreiking? Neem dan contact op via netwerkmanagement@vrbn.nl of bezoek www.vrbn.nl/weerbare-samenleving.